

ВІДГУК
офіційного опонента – доктора юридичних наук,
доцента Сірохи Дмитра Ігоровича
на дисертацію Полховської Надії Миколаївни
на тему: «Правовий статус професійних спілок працівників
правоохоронних органів», представлену на здобуття наукового ступеня
доктора філософії за спеціальністю 081 – Право

Актуальність теми дослідження. Протягом багатьох років профспілки відіграють визначну роль у сфері трудових відносин. Як представники працівників, вони беруть участь у постійних дискусіях з роботодавцями, використовуючи свій великий досвід для забезпечення ефективного захисту прав та інтересів працівників за допомогою принципів соціального партнерства. Важливість захисту прав працівників, в тому числі і працівників правоохоронних органів, зумовлена змінами в соціально-економічній структурі країни та подальшим переглядом трудового законодавства. З переходом до ринкових відносин, спостерігається сплеск порушень трудових прав працівників, що вимагає посилення заходів для забезпечення їх захисту. У сучасних умовах виникає необхідність дослідження правового стану профспілок як захисників прав та інтересів працівників, оскільки комплексного дисертаційного чи монографічного дослідження правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів, його елементів не проводилось, що і обумовлює актуальність теми дисертаційної роботи Полховської Надії Миколаївни на тему: «Правовий статус професійних спілок працівників правоохоронних органів».

Робота, яка проведена Полховською Н.М., характеризується системним підходом до предмета дослідження та відрізняється сучасною методологічною культурою.

Наукова обґрунтованість положень, сформульованих у дисертації підтверджується критичним аналізом наявних літературних джерел юридичного та методологічного спрямувань щодо особливостей правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів. Крім того,

достовірність одержаних результатів також підтверджена критичним авторським аналізом та узагальненням великої кількості праць вітчизняних та зарубіжних вчених.

Новизна представлених наукових положень та результатів сформульованих у дисертації не викликає сумнівів. Положення дисертації реально ґрунтуються на об'єктивних теоретичних дослідженнях, висновки є достовірно обґрунтованими та базуються на теоретичних судженнях авторки, підтверджує високий рівень теоретичних та практичних результатів роботи.

Наукову і практичну цінність дисертації також підтверджують можливості застосування її результатів: у законотворчій діяльності – в процесі оптимізації трудового законодавства України та інших держав; у правозастосовній діяльності – для подальшого розвитку та вдосконалення правозастосовної діяльності у сфері трудового права; у освітньому процесі – під час підготовки та викладання навчальної дисципліни «Трудове право» та відповідних спецкурсів; у процесі підготовки підручників і навчальних посібників, а також навчально-методичних матеріалів; у науково-дослідній сфері – під час проведення подальших наукових розвідок у сфері трудового права

Рівень виконання поставленої наукової задачі та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності є належним та характеризується відповідною новизною наукових підходів до визначення особливостей правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів.

В цілому комплексний підхід до використання методів дослідження дав змогу всебічно розглянути сучасний стан правового регулювання діяльності професійних спілок працівників правоохоронних органів.

Як позитивні моменти роботи, слід відмітити, що слушною є думка авторки з приводу того, що рішення профспілок поліцейських органів носять переважно рекомендаційний характер для органів поліції. Але в умовах повномасштабної війни росії проти України потрібно на міжнародному та

європейському рівні розповідати про воєнні злочини росіян загалом і проблеми поліцейських в Україні зокрема. Тому, на нашу думку, варто профспілкам поліцейських України (Всеукраїнській профспілці Національної поліції, Всеукраїнській професійній спілці Міністерства внутрішніх справ України) стати членом EuroCO (с. 83 дис.).

Цікавим є спостереження авторки з приводу того, що в органах поліції зарубіжних країн успішно працюють десятки професійних спілок працівників поліції, функції яких є ідентичними попри національну специфіку. До таких функцій, зокрема, віднесено представницьку; консультативну; виховну; соціальний і правовий захист особового складу; контроль за виконанням адміністрацією норм і положень нормативних актів про проходження служби; функцію лобізму (тиск на медіа, проведення цілеспрямованих профспілкових акцій) та ін. Встановлено, що одним з найважливіших питань діяльності будь-якої профспілки поліцейських є розроблення механізмів узгодження взаємних інтересів працівників поліції (матеріальних, правових та інших) та роботодавців (с. 109 дис.)

Погоджуємось з думкою здобувачки про те, що трудова правосуб'єктність професійної спілки працівників правоохоронних органів – це визначена нормами трудового права правова властивість професійної спілки володіти та здійснювати (реалізовувати, набувати, виконувати) трудові повноваження й пов'язані з ними трудові права та обов'язки, а також нести юридичну відповідальність за їх невиконання чи неналежне виконання (с. 148 дис.).

Заслуговує на увагу твердження авторки про те, що метою діяльності профспілок є забезпечення обороноздатності держави, представництво, здійснення та захист трудових, соціально-економічних прав та інтересів членів профспілки. Права та обов'язки професійних спілок як суб'єктів трудового права витікають із права громадян на об'єднання. Законодавчо визначені права та обов'язки профспілок як елемент їх правового статусу, реалізуються через представництво інтересів спілчан, участь у регулюванні трудових відносин,

контроль за дотриманням законодавства про працю та охорону праці. До правового статусу професійних спілок також належать права та обов'язки, якими наділені виборні виконавчі профспілкові органи, через які профспілки здійснюють свої повноваження (с. 151 дис.).

У своїй роботі авторка справедливо зазначає, що профспілки працівників правоохоронних органів можуть проводити переговори з владою чи роботодавцями щодо умов праці, заробітної плати, соціальних пакетів тощо, а також з метою закріплення цих умов у колективному договорі (угоді). Професійні спілки мають право на представництво в органах управління та прийняття рішень, що стосуються умов праці та інших питань, що цікавлять працівників, можуть отримувати інформацію від уряду або роботодавців про різні аспекти їхньої діяльності, а також мають право на консультації з питань, що стосуються інтересів їхніх членів. Своєю чергою, профспілки можуть мати можливість впливати на процес прийняття рішень, які стосуються умов праці, шляхом представництва у відповідних комітетах чи радах, надавати підтримку своїм членам у вирішенні трудових конфліктів з роботодавцями, включаючи надання юридичної допомоги та підтримки в судових процедурах; впливати на формування законодавства з питань, що стосуються прав працівників правоохоронних органів, через участь у консультаціях з урядом тощо (с. 166 дис.).

Крім того, дисертантка вдало зауважує, що забезпеченню стабільності та гармонії в робочому колективі сприятиме участь роботодавця у: врегулюванні трудових конфліктів з профспілками та працівниками; розвитку соціального партнерства з профспілками шляхом вирішення спільних питань і підвищення ефективності взаємодії між сторонами; вирішенні соціально-економічних питань, що стосуються працівників, разом із представниками профспілок, зокрема у питаннях стосовно заробітної плати, соціальних вигод, пенсійного забезпечення та інших аспектів соціального захисту; вирішенні конфліктів, що виникають між профспілками та керівництвом, шляхом сприяння діалогу й пошуку компромісних рішень (с. 201 дис.).

Повнота викладення наукових положень, висновків і результатів в опублікованих працях. Анотація дисертації відповідає її змісту та повністю відображає основні положення і результати дослідження. Дисертаційне дослідження та анотацію оформлено відповідно до встановлених вимог. Основні результати дисертації, висновки та пропозиції знайшли відображення у чотирьох наукових статтях, опублікованих у фахових наукових виданнях України, а також у п'яти тезах доповідей і повідомлень на науково-практичних конференціях.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація Полховської Надії Миколаївни відповідає спеціальності 081-Право та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Разом із тим рецензована робота має низку недоліків і упущень. **У ній наявні недостатньо аргументовані та суперечливі твердження, а також висновки, що вимагають додаткових пояснень:**

1. На с. 74 дисертаційної роботи авторкою запропоновано виділити такі етапи розвитку законодавства про профспілки: перший – від появи перших законодавчих актів, які регулювали діяльність профспілкових організацій на теренах України, до початку формування галузевих профспілок (1817–1917 рр.); другий – профспілки доби УНР (1917–1919 рр.); третій – профспілки в УРСР (1919–1990 рр.); четвертий – профспілки в незалежній Україні (1990–2004 рр.); п'ятий – профспілки періоду постпомаранчевої революції (2004 р. – дотепер). Аналізуючи періодизацію, яку запропонувала авторка, хочемо зауважити, що, на нашу думку, вона є не до кінця сформованою. Так як трудове законодавство розвивається, видозмінюється,

удосконалюються, на його зміни впливають багато чинників як позитивні так, на жаль, і негативні, до яких належить війна (повномасштабне вторгнення), тому це все впливає на учасників трудових відносин, в тому числі і профспілок, їх правовий статус. Тому, вважаємо, що потрібно було б виділити, ще й шостий етап (2022 р. - дотепер), в межах якого окреслити особливості правового статусу профспілок у період дії воєнного стану.

2. На с. 75 дисертації авторкою зазначено, що з метою удосконалення чинного законодавства України, запропоновано внесення таких змін: – з метою усунення суперечливих моментів між Законами України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» та «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» варто ч. 4 ст. 16 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» викласти в такій редакції: «Подані профспілкою, об'єднанням профспілок документи про державну реєстрацію професійної спілки орган державної реєстрації розглядає не пізніше 15 робочих днів з дати подання документів для державної реєстрації. Строк розгляду документів може бути продовжений суб'єктом державної реєстрації за необхідності, але не більше ніж на 15 робочих днів. За результатом проведення реєстраційної дії видається виписка з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань». Проте, дисертанткою не уточнено, які саме суперечності законодавства вона мала на увазі, і яким чином запропоновані нею зміни у вищезазначені закони вплинуть на діяльність професійних спілок правоохоронних органів. Тому відповідні пропозиції внесені авторкою потребують додаткового уточнення та пояснення нею під час прилюдного захисту дисертації.

3. У дисертаційній роботі, а саме у підрозділ 1.3 авторкою висвітлено міжнародний досвід правового регулювання правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів таких країн як США, Великобританії, Канади, Японії, Китаю, Польщі, Франції, Німеччини та інших. Проте, на нашу думку, доцільно було б не лише дослідити відповідний

міжнародний досвід, а й виділити на основі його аналізу окремі негативні й позитивні моменти, а також визначити перспективні напрямки запровадження відповідного позитивного досвіду в Україні, особливо в контексті оновлення законодавства України у сфері колективного регулювання трудових відносин. Вважаємо, що такий підхід до вивчення досліджуваної проблематики, надав би більш практичного характеру дисертаційному дослідженню.

4. Проаналізувавши зміст дисертації, в якій авторка досліджує стан наукової розробки проблеми правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів, еволюцію правового регулювання правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів, міжнародний досвід правового регулювання у визначеній сфері, поняття та елементи правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів, права та обов'язки таких профспілок, їх гарантії діяльності, гарантії для працівників правоохоронних органів, обраних до профспілкових органів, обов'язки роботодавця щодо створення умов діяльності профспілок працівників правоохоронних органів, слід зазначити, що, на жаль, поза увагою авторки залишилося як проблеми правового регулювання правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів, так і напрями його удосконалення. Не заважаючи на те, що по тексту роботи присутні окремі пропозиції удосконалення чинного законодавства у досліджуваній проблематиці, на наш погляд, все ж таки доцільно було б присвятити цьому питанню окремий підрозділ роботи. Тому вважаємо, що у дисертаційній роботі необхідно було б виділити окремий підрозділ, в якому б були окреслені не тільки конкретні проблеми правового регулювання правового статусу професійних спілок працівників правоохоронних органів, але й конкретні пропозиції щодо його удосконалення, що, безумовно, ще більше збагатило б наукову цінність представленої роботи.

5. Провівши системний аналіз висновків дисертантки щодо пропозицій удосконалення чинного законодавства, яке регулює діяльність професійних

спілок, наприклад, висновку, де авторка зазначає, що з огляду на втрату чинності Законом України «Про об'єднання громадян» і поширення дії на регулювання діяльності професійних спілок Законом України «Про громадські об'єднання» доведено доцільність внесення змін до Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», а саме слова в ч. 1. ст. 4 «Закону України «Про об'єднання громадян» замінити на слова «Закону України «Про громадські об'єднання»», хочемо зауважити наступне: що доцільно було б, щоб авторка застосовувала більш системний підхід в процесі формулювання своїх пропозицій щодо удосконалення чинного законодавства, яке регулює діяльність професійних спілок. Тобто не лише пропонувала технічні зміни в законодавство, але й вносила пропозиції, які б у більшій мірі стосувалися саме удосконалення діяльності профспілок правоохоронних органів, їх правового статусу, що у свою чергу, позитивним чином вплинуло би на стан трудових прав та інтересів працівників правоохоронних органів та захист їх профспілками.

Дані зауваження, які в певній мірі несуть характер побажань, не впливають на загальну позитивну оцінку якості виконаної дисертанткою роботи. Теоретичні результати й наукові положення, які містяться в даній дисертації, характеризуються єдністю змісту, відповідають темі дисертації й відповідно свідчать про особистий вклад здобувачки в юридичну науку.

Підсумовуючи, слід зробити **висновок**, що дисертація **Полховської Надії Миколаївни** на тему: **«Правовий статус професійних спілок працівників правоохоронних органів»** є завершеною кваліфікаційною науковою роботою, в якій отримані нові науково обгрунтовані результати, що в сукупності вирішують наукове завдання, що має істотне значення для науки трудового права.

Загальний висновок. Аналіз тексту дисертації свідчить про відсутність порушення авторкою вимог академічної доброчесності. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги норм законодавства про авторське

право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

На підставі викладеного, вважаємо, що дисертаційна робота **Полховської Надії Миколаївни** на тему: «**Правовий статус професійних спілок працівників правоохоронних органів**», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» відповідає за змістом, обсягом, науковою новизною, теоретичним та практичним значенням, оформленням встановленим вимогам, а **Полховська Надія Миколаївна** заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», та її дисертація заслуговує на позитивну оцінку.

Офіційний опонент –

**В.о завідувача кафедри трудового права
та права соціального забезпечення ННІ права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка,
доктор юридичних наук, доцент**

Дмитро СІРОХА

ПІДПИС ЗАСВІДАЧУ
ВЧЕНИЙ СЕКРЕТАР НАЧ
КАРАУЛЬНА Н.В.
30.05.2024р

